

Vi må velge

Taler
Jens Stoltenberg

Dato
29 september 2011

Sted
Oslo

Omstendigheter
Arbeiderpartiets landsstyre

- 1 Vi har lagt bak oss en svært spesiell valgkamp.

Vi gikk inn i den i bunnløs sorg.

- 5 De aller fleste av oss var tomme og utslitte etter de uvirkelige ukene vi hadde bak oss.

Og kjente det såre savnet av de som ikke var der.

- 10 Vi skjønnte ikke hvordan vi skulle komme i gang.

Men kjære partivenner:

Vi klarte det.

15

Vi lot oss ikke skremme til taushet.

Vi har all grunn til å gratulere hverandre med resultatet.

- 20 Med dette vonde bakteppet gjorde vi det beste kommune- og fylkesvalget siden 1987.

Vi fikk den høyeste oppslutningen på et kvart århundre.

- 25 Derfor er Arbeiderpartiet en vinner ved dette valget.

Med 31,7 % i kommunene og 33,2 i fylkene har vi en klar framgang.

30 Og det etter seks år i regjering.

Det normale - ikke bare i Norge, men i hele Europa

- er at regjeringspartier straffes ved lokale valg. Mange går sterkt tilbake.

35

Arbeiderpartiet går fram.

Vi gjorde det i 2007. Og vi har gjort det igjen.

40 Stikk i strid med forventningene.

Vi har mange gode enkeltresultater.

45 Og selv om vi har hørt dem, tror jeg vi alle har godt av å repetere noen:

Som vanlig er Arild Ingar Læg Reid og Årdal Arbeiderparti i en særstilling.

74,7 prosent står det respekt av.

50

Gratulerer nok en gang til Årdal Arbeiderparti for vårt aller beste valgresultat.

Slik dere hadde sist gang, og gangen før det og gangen før det.

55 Jeg tror den seiersrekka skal være vanskelig å slå.

Men oppfordrer alle som vil til å forsøke.

Og mange er ikke langt etter.

60

I Kvalsund, Hjartdal og Hammerfest har vi over 65 prosent.

Vi har over femti prosent av stemmene i 28 kommuner.

65 Vi har framgang på over 20 prosent i Fyresdal, Torsken, Vang, Kvalsund, Bardu, Hjartdal, Tysnes, Brønnøy og Smøla - og mange er ikke langt etter.

Vi er med i samarbeid i et flertall av fylkeskommunene.

70

Har toppen i de fleste av dem.

Og i veldig, veldig mange kommuner.

75 Mye er sagt om dette valget.

Men slett ikke alt.

Jeg mener det er mange sider ved vårt valgresultat som er underkommunisert.

80

La meg nevne fire tendenser som det ikke har vært alt for stort fokus på i medienes oppsummering:

For det første, har Arbeiderpartiet blitt et ungdomsparti.

85

Vi så det i 2009, og vi ser det også denne gangen.

Mens vi i mange år har slitt blant ungdomsvelgerne, er det nå av våre sterkeste grupper.

90

Med god hjelp av AUF vant Arbeiderpartiet skolevalgene suverent.

Vi fikk tidenes beste skolevalgresultat.

95 Og målinger tyder på at vi gjorde et godt valg blant unge.

For det andre, gjorde vi det spesielt godt i tunge kjerneområder.

- Du kan reise gjennom Nord-Trøndelag - med framgang på over 10 prosent i viktige kommuner som Namsos og Stjørdal. Med Ingvild som går fram 5,6 % i fylket og har den største framgangen av alle fylkespartier.

100

- Fortsette gjennom Sør-Trøndelag. Med framgang og rent flertall i kommuner som Oppdal og Røros. Og ikke minst: Hvor Arbeiderpartiet vant valget i Trondheim.

105

Gratulerer, Rita Ottervik med fire nye år.

Det har hun fortjent. Og det har Trondheims innbyggere fortjent.

110

- Videre ned i Hedmark og Oppland. Hvor vi har resultater som 61 prosent i Sel. Går fram 26 prosent i Vang.

Hvor vi vinner Hamar tilbake og gjør rent bord på resten av Hedemarken - med

115

Og går fram til 55,6 prosent i Nord-Odal

- Så ned i Romerike - med store folkerike kommuner. Her går vi fram til 40

120

prosent i Skedsmo, får 55 prosent i Rælingen og 44 prosent i Lørenskog.
- Dra også inn i Groruddalen.

Hvor vi vinner flertallet i hele dalen.

125

I flere kretser har vi resultater på opp i mot 60 prosent.

- Og det avsluttes i Østfold.

Hvor vi vinner Fredrikstad tilbake.

130

Står fjellstøtt i Sarpsborg.

Og går fram med over 5 prosent i fylkesvalget.

135

Hele dette beltet er enda mer rødt nå enn i forrige periode.

Fem fylkeskommuner hvor mer enn fire av ti stemmer Arbeiderpartiet.

Og hvor framgangen er vesentlig større enn i resten av landet i fire av de fem.

140

Ingvild Kjerkholt i Nord-Trøndelag, Tore Sandvik i Sør-Trøndelag, Gro Lundby i Oppland, Njål Føsker i Hedmark og Ole Haabeth i Østfold blir sjefer i landets røde fylker.

For det tredje, gjør vi det spesielt godt i storbyene.

Trondheim har jeg alt snakket om.

150 For de andre storbyene har vi vesentlig større framgang enn i resten av landet.

Vi er et parti for hele landet.

155 Etter dette valget er enda det tydeligere enn før at Arbeiderpartiet også er et storbyparti.

Og for det fjerde, har vi stor framgang på Sør-Vestlandet.

Særlig i de befolkningstunge områdene.

160

Også her tydelig større framgang enn landsgjennomsnittet.

Harald Schjelderup i Bergen, Cecilie Bjelland i Stavanger og Mette Gundersen i Kristiansand har svært gode resultater.

165 Vi har en politikk som er god også for disse områdene.

Med en aktiv næringspolitikk.

Høy sysselsetting.

170

Gode fellesløsninger.

Det merkes også i Hordaland, Rogaland og Agder.

175 Disse tendensene lover godt for framtida.

- At vi gjør det sterkt blant ungdom.

- At vi styrker oss og har en tung base i kjerneområder.

- At vi blir sterkere i storbyer og vekstområder.

180

Og det gir oss godt grunnlag for å styre og ha innflytelse i lokalsamfunn, kommuner og fylker over hele landet.

185 Det er plusser og minuser med ethvert kommunevalg.

Selvsagt er det også resultater vi er skuffet over.

190 - Vi er skuffet over at vi mistet ordføreren i Tromsø. Men glade vi fikk det i Harstad.

- Vi er skuffet over at vi mistet ordføreren i Moss. Men glade vi fikk det i Fredrikstad.

- Vi er skuffet over at vi mistet ordføreren i Horten. Men glade vi fikk det i Larvik.

195 - Skuffet over at vi mistet ordføreren i Elverum.

Men glade for at vi fikk det i Hamar.

Og totalt sett gikk vi fram.

200

Derfor er plussene større enn minusene.

Den endelige fasiten for hvem som skal styre alle kommuner og fylkeskommuner har vi ikke.

205

Fortsatt forhandles det flere steder.

Det er store lokale forskjeller,

210 og - hva skal jeg si - litt overraskende samarbeidskonstellasjoner noen steder.

Men vi har vist at vi er et samarbeidsparti.

Vi er med og danner flertall i en lang rekke av landets kommuner.

215

Mange steder brede konstellasjoner.

Ikke bare knappest mulig for å sikre et nødvendig flertall.

220 Det er bra.

Og det store bildet er at vi klarer å finne gode løsninger stort sett mellom

sentrum og venstre.

225

Det har vi gjort i et flertall av landets fylkeskommuner.

Og i veldig mange kommuner.

230 Det er ikke så rart.

For det går et velferdsskille mellom høyrepartiene på den ene siden og de andre partiene på den andre:

235 - Det er et skille mellom de som vil bygge velferden ut og de som synes lavere skatt er viktigst. For oss er bedre skole, trygg omsorg og sykehus det viktigste. Derfor sier vi nei til titalls milliarder i skattekutt til de rikeste, slik høyrepartiene vil ha.

240 - Det er et skille mellom de som synes at det offentlige og frivillige skal være de viktigste aktørene når velferden skapes, og de som mener at mest mulig bør kommersialiseres og overlates til markedet. Vi tror ikke at mest mulig marked og konkurranse er den beste måten å skape god velferd på.

245 - Og det er et skille mellom de som er opptatt av nasjonal og internasjonal solidaritet og de som er seg selv nok. Vi har nådd målet om at bistand skal utgjøre en prosent av bruttonasjonalproduktet. Mange regjeringer har hatt dette målet. Vi er de første som har nådd det. Høyre og Fremskrittspartiet foreslår store kutt hvert eneste år.

Dette skillet er også tydelig i mange kommuner.

250

I spørsmål om satsing på eldreomsorg, kollektivtransport, kultur, idrett og frivillighet.

255 Derfor ser vi at det finnes mye godt samarbeid i skjæringspunktet mellom sentrum og venstre.

Nasjonalt har vi fått privatskoleforlik og eldreforlik langs den samme aksen.

Gode politiske løsninger som er robuste og vil vare for lang tid framover.

260

Det er jeg veldig glad for at vi har fått til.

Kjære landsstyre

265

Det er nå tre år siden den internasjonale finanskrisen brøt løs.

Lehman Brothers gikk konkurs den 15. september 2008.

270

Finansmarkedene stoppet nærmest å fungere,
og verdensøkonomien opplevde det sterkeste tilbakeslaget siden annen verdenskrig.

Vi klarte å dempe fallet i Norge.

275

Fordi vi møtte det med handling. Med massive tiltak.

Høyrepartiene sa først at vi gjorde for mye.

280

Så sa de at vi gjorde for lite for sent.

Men tiltakene kom i rett tid. Og de var sterke nok.

Også andre land gjorde sitt beste for å redusere skadevirkningene.

285

Men det har kostet.

Både i Europa og USA har ledigheten steget til svært høye nivåer.

290

I Europa er arbeidsledigheten nå på nesten 10 prosent.

Nesten hver tiende er ledig.

Vår bevegelse vet mer enn noen hva dette kan bety.

295

For den enkelte. For familien.

En enorm påkjenning. Som kan gi varig skade.

300

Varer det for lenge, vet vi at mange risikerer å aldri komme ut i arbeidslivet.

Men i tillegg til at ledighet kan skade den enkelte,
er det også en gedigen sløsing med ressurser for samfunnet.

305

Å holde ledigheten nede er å investere for framtida.

Det er å investere i mennesker.

310

Å gi dem kompetanse og sørge for at de er aktive deltakere i samfunnet.

Som i sin tur bidrar til vekstevne og verdiskaping for årtier framover.

Nå er vi der igjen.

315

Tre år etter er vi på vei inn i en ny global økonomisk krise.

Situasjonen i Europa er meget alvorlig.

320

Våre samarbeidsland og handelspartnere er rammet.

I 2008 handlet det om å redde bankene.

Nå handler det om å redde land.

325

Det er enda mer alvorlig.

For mange av landene er det ikke lenger mulig å løse problemene på den måten
vi som er beundrere av Keynes gjerne foretrekker:

330

- å bruke mer penger i dårlige tider.

Å få fart på økonomien ved å øke den offentlige etterspørselen.

335

For det var det de gjorde i 2009 og 2010.

Men når veksten har uteblitt og ledigheten holder seg høy, har det blitt verre.

Fordi det har ført til at flere land har fått svært høy gjeld - uten at problemene er

løst.

Landene har havnet i en farlig økonomisk felle.

345 De har høy ledighet. Og de har lav vekst.

Da burde de ha brukt mer penger. Men de kan de ikke.

Fordi de har gjeld.

350

De er fanget i fellen.

Det hele blir en ond sirkel:

355 For når gjelden er så stor, fører det til at lånene blir dyre.

Fordi man er usikker på om de kan betale.

360

Dermed må landene bruke mer penger på å betale gjeld, og det forsterker problemene enda mer.

Med svak vekst blir de enda mer alvorlige.

365

Når vi i tillegg vet at mange av landene har lave fødselstall,
en aldrende befolkning

og vil ha store utgifter til pensjoner, helse og omsorg,

370

så skjønner vi at de står i en veldig vanskelig situasjon.

Det kan ta lang tid å komme på rett kjøp.

Og mange land må gjennomføre tøffe kutt og omstillinger.

375

Som vil merkes på kroppen for alle som bor der.

Underskuddet og gjelden truer velferdsstaten i flere europeiske land.

380

Det kan ramme velferd, infrastruktur, utdanningssystem og forskning.

Og vil prege hele vår del av verden.

385

Og jeg har jeg lyst til å si veldig tydelig at vi ikke må tro at dette ikke er noe som angår oss.

Vi er et lite land.

390

Vi har tette økonomiske bånd til verden rundt oss.

Vi er ikke upåvirket av det som skjer ute.

395

Både fordi hva som skjer hos dem vi handler med har betydning for oss og fordi vi har lært at økonomisk uro kan spre seg mellom land.

Går det galt der ute, vil ledigheten kunne øke også her.

Mye er bra i norsk økonomi.

400

Men vi må ikke et øyeblikk tro at vi er usårbare.

For det er ingen.

405

Å tro noe annet er svært, svært farlig.

Gjennom mytologien har vi lært om guder og mennesker som trodde de var usårbare.

410

Den greske Akilles ble forsøkt gjort usårlig.

Den norrøne Balder kunne heller ikke skades.

Men selv disse hadde sine svake punkter.

415

Akilles hadde sin hæl.

Og det viste seg at mistelteinen var Balders svake punkt.

420

Også vi har svakheter.

Vi har et høyt kostnadsnivå.

425

En åpen økonomi - og er helt avhengig av å selge varer til utlandet

Lavere etterspørsel internasjonalt vil påvirke oss.

Og vi ser allerede at en sterk krone kan ramme bedrifter som eksporterer.

430

Også børsen er urolig.

Hva er så lærdommen og de politiske konsekvensene for Norge?

435

Jeg vil si det er særlig tre ting:

For det første, så er det viktigere enn noen gang å ha orden i økonomien.

440

Vår bevegelse kan aldri gamble med arbeidsplassene i industrien. I reiselivet. I marin sektor.

Fordi arbeid til alle er vår jobb nummer 1.

445

Da stortingsgruppa drøftet innspill til statsbudsjettet tidligere i høst, sa den at det viktigste var hensynet til arbeidsplasser.

Budsjettet skal vi legge fram neste uke. Men jeg kan allerede i dag si følgende:

450

Statsbudsjettet for 2012 vil være et budsjett for arbeid og orden i norsk økonomi.

Det betyr helt konkret at vi på flere områder foreslår å bruke mindre penger enn det mange forventer og ønsker seg.

455

Det vil komme protester i høst.

Ja, kanskje sterkere enn vi har sett før.

460 Og det vil komme høylytte krav.

Men vi er nødt til å holde igjen på pengebruken.

Av hensyn til jobbene, renta og boliglånene.

465

Det er viktigst,

selv om alle gode formål hver for seg er viktige.

470 Da skal vi huske at i politikken betyr et ja til noe at vi må si nei til noe annet.

Vi sier ja til trygghet. Ja til høy sysselsetting. Ja til rente på boliglånet som går an å leve med.

475 Da må vi ha evne til å si nei.

Si nei til enda mer penger til mange gode formål.

Og stå ved det.

480

Vi skal styre unna feller som er fristende på kort sikt.

Derfor varsler jeg alt nå at vi kommer til å gjøre nei til en dyd i høst.

485 Også når avisene er fulle av protester.

Fordi vi sier ja til det aller viktigste.

For det andre, kan vi lære at vi har en samfunnsmodell som er robust.

490

Og som har vist seg god - også gjennom kriser.

Vi har høy yrkesdeltakelse,

495 gode velferdsordninger,

et bredt skattegrunnlag og fornuftig skattenivå.

500 Det gjør at vi er bedre rustet til å håndtere vanskeligere tider.

Selv de siste årene har vi klart å ha høy aktivitet i økonomien.

Sysselsettingen har fortsatt å øke.

505

Og ledigheten er klart lavere enn den har vært gjennom de siste 20 årene.

Dette, kjære venner, er kanskje vår største seier.

510 Og vi skal være mektig stolte av det.

Noen tror det kommer av seg selv. På grunn av oljepengene.

Men mange land har hatt store inntekter fra naturressurser uten å unngå kriser.

515

Vi hadde oljepenger på 80-tallet, på 90-tallet og tidlig på 2000-tallet også.

Men like fullt hadde vi krise og ledighet.

520 Arbeidsplasser forsvant og industribedrifter gikk over ende.

Til nå har vi klart å unngå det denne gangen.

Vårt fremste mål er å fortsette med det.

525

Og en sentral del av denne samfunnsmodellen er at vi har en ansvarlig fagbevegelse som tar ansvar for helheten.

Og som vi har et godt forhold til.

530

Det er godt å ha i valgkamper.

Men ikke bare da.

For det er sammen med fagbevegelsen og arbeidslivets organisasjoner vi står best rustet til å møte kriser.

540 Vi har en frontfagsmodell i lønnsoppgjørene som er helt avgjørende for å sikre arbeidsplasser og velferd.

Og som vi må ta vare på.

545 Ikke minst vil neste års lønnsoppgjør være viktig.

Og det er sammen med fagbevegelsen og arbeidslivet vi klarer å gjennomføre store samfunnsreformer som fornyer Norge.

550 Reformen som gjør oss bedre rustet til å møte framtidens utfordringer.

Som pensjonsreformen og uførerreformen.

555 Mange er opptatt av at vi må ha rygg til å bære de utfordringer vi vet at vi vil møte de nærmeste tiårene.

De bør hver eneste dag sende en varm tanke til fagbevegelsen og partene i arbeidslivet, som er med og stiller opp for endringer som er nødvendige.

560 Og for det tredje: Den internasjonale gjeldskrisen innebærer det endelige farvell til høyresidens uansvarlige skattelettepolitikk.

Noen land har trodd at det går an å ha velferdstjenester på nivå med de nordiske,

565 men et skattenivå på nivå med det amerikanske.

Det går ikke.

570 Det har de siste måneder og år tydelig vist oss.

Å bruke titalls milliarder kroner på lavere skatt rammer vår evne til å finansiere velferden.

575 Jeg har alltid ment at slike kutt er uansvarlig.

Vel - det er ekstra uansvarlig nå.

For vi skal ikke bare opprettholde velferden

580

Vi skal forbedre den.

Gjøre skolen bedre og bygge ut eldreomsorgen.

585 Og vi skal møte en utvikling hvor vi får mange flere eldre.

Som er grunnleggende gledelig og et kvalitetstegn ved samfunnet vårt,

men som også gjør at det vil koste mye bare å holde dagens nivå.

590

På pensjoner, på helsehjelp og på eldreomsorg.

Det er heldigvis slik at det er forholdsvis bred enighet om mange store spørsmål i norsk politikk.

595

Det er ikke slik at noen vil rive ned samfunnsmodellen vår i morgen.

Det skal vi være glade for.

600 Men det er ikke slik at den er fredet for alltid.

For det er viktige forskjeller også her.

Og vi har partier som ikke tar inn over seg disse lærdommene:

605

- Med Fremskrittspartiets økonomiske politikk vil det ikke være orden i økonomien.

Når ethvert problem skal løses med å bruke mange milliarder ekstra, blir resultatet en uansvarlig pengebruk.

610

Arbeidsplasser og rente settes i fare.

615 - Og vi vet det er partier og grupper som ikke synes like godt om fagbevegelsen.

Og ikke like klart ser den rollen partene i arbeidslivet har i vår samfunnsmodell.

- Og det er partier som ønsker store skattelett.

620

Som vil gi 20-30-50 - kanskje opp mot 100 milliarder i skattelette, hvor de som har mye skal få mest.

Sannheten er at vi må velge:

625

Skal vi opprettholde et høyt velferdsnivå - og bygge fellesløsningene videre ut?

Eller skal vi bruke pengene på lavere skatt?

630 Det er kanskje det viktigste spørsmålet i norsk politikk i årene som kommer.

Arbeiderpartiet er klare på hvor vi står:

Vi velger velferd.

635

Vi velger å trygge arbeidsplassene.

Vi velger at alle skal med.

640 Også andre må velge.

Og jeg er glad for at flere partier nå tar til orde for at det må avklares hva som er regjeringsalternativer mot valget i 2013.

645 Det er under to år til.

Og erfaringen viser at de borgerlige partiene i hvert fall vil trenge denne tiden.

At velgerne vet hva som er alternativene før de går til valg, er en klar fordel for folkestyret.

650

Jeg håper dette innebærer at høyrepartiene gjør noen grunnleggende avklaringer i god tid før valget.

655

Om hvem som skal samarbeide.

Og hva de skal samarbeide om.

660 Ingen kan kreve noen fullstendig plattform.

Men på en del områder er det store avstander mellom de borgerlige partiene.

665 Og uklart hva som vil bli politikken på områder som er av helt avgjørende betydning for landet:

- Skal vi holde oss til handlingsregelen og ansvarlig bruk av oljepenger - eller settes rente og arbeidsplasser i spill ved å bruke titalls milliarder ekstra?

670 - Skal skattene kuttes med mange titalls milliarder, slik at vi får mindre til vår felles velferd? Og hvor mye skal de kuttes?

- Skal vi føre en politikk som tar klimaproblemene på alvor? Eller skal vi la være å tro på menneskeskapt klimaendring?

675 - Og ikke minst: Hvem skal sitte i regjering? Hvem som sitter i regjering er ikke bare et spørsmål om personer. Det er også et spørsmål om politikk. Om Høyre velger å samarbeide mot sentrum får vi en helt annen politikk enn om de samarbeider med FrP. I den økonomiske politikken, i skattepolitikken, i klimapolitikken. Og på en rekke andre områder.

680 Før vi gikk i regjering med SV og Senterpartiet svarte vi på slike grunnleggende spørsmål som var viktig for landet å få avklaring på:

NATO, EØS, EU, skattenivå, oljepengebruk.

Fordi det var viktig for velgerne.

685

Og viktig for Norges framtid.

Slike svar må også de borgerlige partiene gi.

690 Kjære landsstyre.

Kampen om hvem som skal vinne valget i 2013 starter nå.

695 Arbeiderpartiet er klare.

Vanligvis gjør vi det betydelig bedre ved stortingsvalg enn kommunevalg.

700 Kommune- og fylkestingsvalget har gitt oss et glimrende utgangspunkt å bygge videre på.

Og vi har sett at vi har en Nordthug-effekt:

705 Vi er best når det gjelder, og vi er særlig gode på innspurter.

- I 2004 hadde vi meningsmålinger langt nede på 20-tallet.

Men vant valget i 2005.

710 - Høsten 2006 hadde vi igjen dårlige målinger.

Men kom sterkt tilbake i valget 2007.

715 - Det samme skjedde sommeren 2008.

Men fikk ny valgseier i 2009.

- Og dere husker sikkert at vi for et år siden slet på målingene.

720 I år gjorde vi på nytt et godt valg.

Dette er ingen naturlov.

725 Men det viser at vi har de egenskapene som trengs.

Når vi setter inn alt vi har,

er det ikke lett å stoppe oss.

Det blir det heller ikke i 2013.

Vi vil videre.

735 Og vi har nye store mål som skal gjøre samfunnet vårt enda bedre.

Takk for en formidabel innsats gjennom sommeren og i valgkampen,

Og velkommen til ny innsats for en ny valgseier om to år.

740

Takk for meg.

Kilde

www.arbeiderpartiet.no

745

Emner

Arbeiderbevegelsen, Arbeiderpartiet, Landsstyremøte, Partipolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-ma-velge>

750

755

760

765